

องค์ความรู้ ภาษาวัฒนธรรม โดยสถาบันงานราชบัณฑิตยสภา

ยุคทองของดนตรีไทย

ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายนของทุกปีเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของปวงชนชาวไทยคือวันที่ระลึกคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ ๖ ในพระบรมราชจักรีวงศ์ รัฐบาลและปวงชนชาวไทยพร้อมใจกันจัดงานเพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ซึ่งทรงมีพระอัจฉริยภาพและทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในการบริหารราชการให้เกิดประโยชน์แก่บ้านเมืองนานัปการ เช่น การต่างประเทศ การทหาร การเมือง การปกครอง การประพันธ์จึงได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” นอกจากนี้ ดนตรีไทยเป็นพระอัจฉริยภาพด้านหนึ่งซึ่งสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยภาคประวัตินักดนตรีและนักร้องฉบับราชบัณฑิตยสภา พิมพ์ครั้งที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมได้กล่าวถึงพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านดนตรีไทยพอสังเขปดังนี้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฝึกหัดดนตรีไทยมาแต่ยังทรงพระเยาว์ ทรงตั้งวงดนตรีส่วนพระองค์ขึ้นตั้งแต่ครั้งดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราช

กุมารโดยขอพระราชทานวงปี่พาทย์มหาดเล็ก เรือนนอกคือ วงปี่พาทย์วัดน้อยทองอยู่จากสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ต่อมาเมื่อเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้วได้ทรงส่งเสริมการดนตรีและละครยิ่งขึ้นโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมมหรสพขึ้นเพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ทรงให้สร้างโรงละครหลวงขึ้นตามพระราชวังต่างๆ และทรงร่วมแสดงด้วยนับว่าในรัชสมัยของพระองค์เป็นยุคทองของดนตรีไทย

ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง ละครรำ ละครพูด และบทเสภาไว้เป็นจำนวนมากซึ่งนิยมนำมาบรรจุนับเป็นบทขับร้องเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงสยามานุสสติ เถา (จากบทร้องแทรกละครเรื่องปล่อยักษ์) ตับวิวาหพระสมุทร เพลงเขมรบีแก้วน้อย เพลงโยสลัม (จากเรื่องวิวาหพระสมุทร) เพลงพราหมณ์เข้าโบสถ์เถา (จากเรื่องศกุนตลา) เพลงลมพัดชายเขา (จากเรื่องสากุณี) เพลงขอมกล่อมลูก ๒ ชั้น เพลงพญาโศก ๓ ชั้น (จากเรื่องพญาราชวังสับ) เพลงขอมทรงเครื่องเถา เพลงขอมเงินเถา เพลงเขมรเหลือเถา (จากละครเรื่องพระร่วง) เพลงขอมทองเถา เพลงเขมรพายเรือเถา (จากละครเรื่องเรื่องพระร่วง).

อรพรรณ กิรมจิตรพ็อง